

#выборы2025 #культуравыбірает

Гэтымі днямі работнікі сферы культуры актыўна ўдзельнічаюць у выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Працяг тэмы на стар. 6–7

На здымку – прадстаўніцы народнага фальклорнага гурта “Маладзічкі” Жанна Філіповіч і Святлана Гушчанская.

Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

9 771994 478007 2 5004

У мэтах далейшага паляпшэння якасці жыцця людзей, канкурэнтаздольнасці аічных тавараў, развіцця эканамічнага патэнцыялу краіны, удасканалення сацыяльных адносін. Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ № 31, які дае старт пяцігодцы якасці.

Дакумент быў зацверджаны 17 студзеня. Так, у Беларусі 2025–2029 гады аб'юляруюцца пяцігодкай якасці.

Яна прадугледжвае ўсебаковы пераўтварэнні, нацэленыя на дасягненне высокіх стандартаў жыцця, рост дабрабыту грамадства, павелічэнне эфектыўнасці эканомікі і кіраўніцкай дзейнасці, аптымізацыю вытворчых працэсаў, паляпшэнне характарыстык тавараў, работ, паслуг.

Указ вызначае стратэгічныя задачы ў эканоміцы, арганізацыі жыццяздзейнасці людзей, сацыяльных адносін і ў галіне права. Гэта — стаўпы, якія

складаюць асновы функцыянавання дзяржавы.

Сярод задач — адкрыццё новых сучасных прадпрыемстваў, лічбавая трансфармацыя, забеспячэнне тэхналагічнага суверэнітэту, далейшы рост даходаў насельніцтва, прымяненне справядлівай сістэмы цэнаўтварэння, павышэнне нараджальнасці і паляпшэнне дэмаграфічнага патэнцыялу, пашырэнне прыніпаў заровага ладу жыцця.

Павінны быць забяспечаны даступнасць і высокія стандарты адукацыі, медыцынскай і сацыяльнай дапамогі, развіццё жыллёва-камунальнай, транспартнай інфраструктуры, тэлекамунікацыяў.

Паляпшэнню якасці жыцця людзей таксама будзе садзейнічаць далейшая дэбаркарацыя, зніжэнне адміністрацыйнай напружкі на грамадзян і бізнес.

У прыярытэце пяцігодкі — падтрыманне агульнанацыянальнага дыялогу, умацаванне інстытута сям'і, тра-

дыцыйнай маральных каштоўнасцей, патрыятызму, павышэнне палітычнай і прававой культуры, забеспячэнне стабільнасці прававога рэгулявання.

У дакуменце адзначана, што рэалізаваць задачы, зрабіць пяцігодку эфектыўнай і плённай можна толькі дзякуючы супольнай дзейнасці дзяржаўных органаў, арганізацый усіх формаў уласнасці, насельніцтва. У сувязі з гэтым будзе прадоўжана фарміраванне разумення асабістай адказнасці грамадзян за агульны вынік, захаванне незалежнасці краіны.

Прэзідэнт даручыў Ураду сумесна з аб'яўжанымі і Мініскім гарвыканкам прадугледзець меры прымання да дасягнення задач пяцігодкі якасці ў праграмах (планах) развіцця Беларусі, галін эканомікі, рэгіёнаў.

Прадэманстрацыя — на сайце president.gov.by

Да высокіх стандартаў

“Марафон адзінства”: сталічны размах

Яскравыя выставы і канцэрты, пазнавальныя майстар-класы і лекцыі, запамінальныя і шчырыя сустрэчы — больш за тры месяцы падарожнічаў па Беларусі “Марафон адзінства”. У гэтыя дні маштабнаю падзею прымае Мінск.

Заклучны этап рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі “Марафон адзінства” праходзіць з 20 да 25 студзеня. Старт практыду даў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка 17 верасня — і патрыятычныя меры прымання ахапілі ўсе рэгіёны краіны.

У самым сэрцы Беларусі святая разарнулася з неверагодным маштабам: арганіза-

тары зацэйнічалі больш за 70 разнастайных пляцовак. Канцэрты “Разам працуем, разам спяваем!” адбыліся ў цэхах Мінскага завода колавых цягачоў, Мінскага трактарнага завода, прадпрыемстваў “Інтэграл”, “Керамін”, “Слодычы”, “Мінскметрабуд”. Перад рабочымі выступілі Аляксандр Варанішча, Жанет, Тэа, Вольда Рыжыкава, арт-праект “Брэндбай” ды іншыя.

Для малодшай аўдыторыі былі падрыхтаваны майстар-класы. Прэзідэнцкі аркестр правёў “урок” у дзіцячай музычнай школе мастацтваў № 1 імя Л. А. Александроваўскай. Нацыянальныя акадэмічныя канцэрты аркестр імя М. Фінбергера — у ДМШ № 8, а салісты Вялікага тэатра — у Мінскім

дзяржаўным музычным каледжы імя М. Глінкі. Абавязковы складнік такіх сустрэч — жывая гутарка з юнымі калегамі.

Яшчэ адзін неад’емны элемент “Марафону адзінства” — выставы — таксама шырока прадстаўлены ў сталіцы. Да прыкладу, у экспазіцыі “Зямля таленавітых людзей” можна убачыць легендарныя слупкі пояс, тканіны, ганчарныя, плетеныя з саломы вырабы, роспісы па шкле, матэры і дрэве.

У межах праекта “З любоўю і паўкай” дэманструюцца ўнікальныя папярункі Прэзідэнта ад працоўных калектываў. Выстава “Вялікі тэатр Беларусі. Гісторыя. Літэ. Здайсненні”, якая ў рамках марафону ўпершыню з’явілася ў Брэсце, цяпер разгар-

нулася ў Нацыянальнай бібліятэцы.

Цікавы навічка — канцэрт “Калі адзіныя мы”. Пад акампаніманентам Прэзідэнта канцэрт па ўсёй краіне, — распавяла Агата Моцка, — Мінскі — культурная гэтага нацхальнага шляху, таму сталіцу чакае новая праграма.

Дарчы, убачыць прамую трансляцыю грандыёзнага шоу можна будзе на тэлеканале “Беларусь 1”.

Пад увагай Першага

Свята-Успенскі Жыровіцкі манастыр — адзін з галоўных цэнтраў беларускага праславаў і найбуйнейшых у краіне архітэктурных ансамбляў XVII—XVIII стагоддзяў. А цудатворны Жыровіцкі абраз Божай Маці — найменшая з самых шанаваных багароднічых ікон.

У поле зроку Аляксандра Лукашэнка манастыр аграгарадка Жыровічы Слонімскага раёна Гродзенскай вобласці патрапіў у 1996-м. Прэзідэнт Беларусі наведваў мясціню і распарадзіўся аднавіць старажытны будынак. Ён адначасу, што дзяржава ў дагу ў святых людзей, якія, нягледзячы на ўсе жыццёвыя цяжкасці, захавалі для народа духоўны цэнтр.

Дзякуючы лідару быў прыняты шэраг праграм па адраджэнні манастырскага комплексу. Спачатку святэйму вярнул тропіцархавы будынак, — Трэба прывесці ў ідэальны стан. Гэта павінна быць першы аб’ект, да аднаўлення якога прыступілі ў канцы 1990-х. Затым адрастаўралі і адрамантавалі

семінарыю, інтэрнат, трапезныя, добраўпарадкавалі крыніцы, аднавілі званіцу і найстарэйшы брацкі корпус.

Кіраўнік дзяржавы зноў наведваў архітэктурны помнік 25 чэрвеня 2021 года.

— Жыровічы ў нас аграгарадок. І частка гэтага аграгарадка — манастыр і храм. На працягу гэтага года трэба прадставіць мне план мадэрнізацыі паселішча поўнасцю — ад цэнтра да ўскраін. Па прычыне гарадскога пасёлка Кочапка святэйму вярнул тропіцархавы будынак, — Трэба прывесці ў ідэальны стан. Гэта павінна быць першы аб’ект, да аднаўлення якога прыступілі ў канцы 1990-х. Затым адрастаўралі і адрамантавалі

Чарговая праграма на 2022–2025 гады прадугледжвае фінальную стадыю прац у галоўным храме Жыровіцкага манастыра — Свята-Успенскі саборы. Ужо замянены дах, зроблена інжынернае забеспячэнне, ацяпленне і водападзенне. Пасвяжэ фасад, добраўпарадкаваны ўнутраны дворык. Абноўлены скляпенні, сцены і падлогі. Рэстаўрацыя іканастас — сэрца сабора.

І тут таксама не абыйшлося без Кіраўніка дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка 8 студзеня падпісаў рашэнне № 171, якім зацвердзіў рашэнне савета фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі па падтрымцы культуры і мастацтва — выдзеліць мільён рублёў на рэстаўрацыю іканастаса 1676 года.

ix — “Дзікае паліванне караля Стаха”, “Лясная бэль”, “Чырвонае лісце”, “Дзяўчынка шукае бацьку”, “Белая Росы”, “Прыгоды Бурашіна”. Расказваецца і пра сучасныя фільмы, прысвечаныя Вялікай Айчыннай вайне і дзяржаўнай сімволіцы.

Упершыню праект “Стагоддзе беларускага кіно” прадставілі на XXX Мінскім міжнародным фестывалі “Лістапад” у Палацы Рэспублікі. Затым — у рамках “Марафону адзінства” ў Вішэбску і Гродне. Цяпер экспазіцыя працуе ў Мінску.

— Вакол нас — шлях, які пераадолеў беларускі кінематограф, — адзначыў падчас адкрыцця выставы Руслан Чарнецкі, міністр культуры, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусі. — За 100 гадоў было рознае: перыяд станаўлення, развіцця, узлёты і падзенні, шэдэўры і прахалныя карціны. І аічныму кіно, у прыярытэце “Беларусьфільму”, ёсць што расказаць пра сябе і ча-му навучыцца.

Па словах Руслана Чарнецкага, праект можа зацікавіць і тых, хто пагаржаны ў наш кінематограф, і тых, хто толькі пачынае з ім знаёміцца. Навельць выставу можна да 26 студзеня. Уваход вольны.

Па слядах адной выставы

У рамках рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі “Марафон адзінства” ў Мінску разгарнулася экспазіцыя “Стагоддзе беларускага кіно”.

Гэта сумесны праект Міністэрства культуры, Нацыянальнага

гістарычнага музея і студыі “Беларусьфільм”. На выставе дэманструюцца ўнікальныя дакументы, афішы, касцюмы, рэжысёрскія сідымкі нашых знакавых стужак. Асабіва ўвага надалена карцінам, што ўвайшлі ў залаты фонд аічнага кінематографа. Сярод

Па старонках календара

■ 24 студзеня нарадзіўся Юрый Віктаравіч Гарыч (1885–1967) — кінарэжысёр, сцэнарыст, заснавальнік беларускай мастацкай кінематографіі. У 1926 годзе зніў (сумесна з Яўгенам Іванавым-Барковым) першы аічныны мастацкі фільм “Лясная бэль” па аповесці Міхаса Чарота “Свінапас”.

■ 25 студзеня з’явіўся на свет Абрам Маркавіч Бразер (1892–1942) — скульптар, графік і жывапісец. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. З 1918-га жыў у Вішэбску, выкладаў у толькі што створанай Вышэйшай школе мастацтваў, арганізоўваў выставы, дыспуты, камплектаваў Вішэцкі музей сучаснага мастацтва. Вялікая персанальная экспазіцыя Бразера адкрылася ў чэрвені 1941 года. Усе працы аўтара на гэтай выставе былі знічаны немцамі пасля захопу горада, а самаго майстра з сям’ёй у сакавіку 1942-га расстралялі ў Мінскім гета.

■ 27 студзеня нарадзіўся Зіновій Іосіфавіч Бабій (1935–1984) — оперны спявак (лірыка-драматычны тэнар), акцёр. Народны артыст БССР. У 1963–1977 гадах быў салістам Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі. Пры жыцці творчу называлі “Беларускі Арфей” або “наш Каруза”.

■ 27 студзеня з’явіўся на свет Уладзімір Іванавіч Няфёд (1916–1999) — тэатрзнавец, пісьменнік, педагог, драматург. Доктар мастацтвазнаўства, прафесар, член-карэспандэнт АН БССР, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. Найбуйнейшы тэатрзнавец і тэатральны крытык нашай краіны, заснавальнік аічнай тэатразнаўчай школы.

■ 28 студзеня нарадзіўся Міхал Мікалаевіч Пташук (1943–2002) — кінарэжысёр. Народны артыст БССР, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР за экранізацыю рамана Івана Шамякіна “Вазьму твой боль”, прэміі Ленінскага камсамола за фільм “Час выбару нас”.

■ 29 студзеня з’явіўся на свет Вера Паўлаўна Пракандова (1947–2021) — тэатральны мастацтва, музыкант, доктар мастацтвазнаўства, прафесар, уладальнік медалі Францішка Скарыны. Працавала ў Беларускай дзяржаўнай кансерватыві, Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР, Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў.

Сапраўдны эксклюзіў

Прэзентацыя дакументальна-біяграфічнага нарыса "Наш Прэзідэнт" адбылася 20 студзеня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. У складзе аўтарскага калектыву выдання — Наталія Эйсмант, Аляксандр Карлюкевіч, Уладзімір Пярцоў і Аляксандр Радзькоў.

проста ўявіце сабой маналіты на- рыс, які складаецца з трох частак, але і ўключае вялікую колькасць даку- ментальных матэрыялаў, ксеракопій і фатаграфій з архіваў Адміністрацыі Прэзідэнта, прэс-службы кіраўніка дзяржавы, інфармацыйнага агенцтва БЕЛТА, іншых выдавецтваў ды спрак- таў масавай інфармацыі. У выданне ўключаныя выступленні і матэрыялы сустрач Прэзідэнта з лідарамі роз- ных дзяржаваў, выступленні з трыбуны ААН.

Доктар педагагічных навук, пра- фесар, заслужаны дзеяч навукі Бела- русі **Аляксандр Радзькоў**, гаворыць аб асобе кіраўніка дзяржавы, заўважыў, што прырода заклала ў Аляксандра Лукашэнку лідарскія задаткі. Наша- пра Прэзідэнта вылучаюць такія аса- бістыя якасці, які воля, цяга да ведаў, арганізаванасць, умение вызначыць аўтарытэтных людзей, адканансць у прыняцці рашэнняў. Паводле слоў прафесара, аўтары пастараліся рас- крыць станаўленне асобы Прэзідэн- та, філасофію фарміравання экано- міст і пенсіянер, дэпутат і дырктар Нацыянальнай бібліятэкі, кіраўнік аднаго з цэнтральных СМІ, профіль- ных эксперты па самых важных на- прамаках. У кожнага былі свае мерка- ванні і прапановы. Аўтары ўлічылі іх і дашліфавалі выданне — атрымалася сапраўды экспертна-народная праца.

Аб здзяшчэнне, юнацтве, універсітэц- ких гадах і ваеннай службе, можна ўбачыць сапраўдны эксклюзіў — ко- лікі камсамольскай характарыстыкі Аляксандра Лукашэнкі і яго студэнц- кай залюбки. Прадстаўлены ру- капісныя тэзісы кіраўніка дзяржа- вы, зробленыя ў момант удзелу ў Генасамблеі ААН у верасні 2015 года ў Нью-Ёрку.

Намеснік Кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь **Уладзімір Пярцоў** адзначаў, што кніга не

Антон РУДАК

Мы — разам

Выставу, прымеркаваную да выбараў Прэзідэнта, зладзіў Беларускі саюз мастакоў.

Экспазіцыя "Разам. Да 30-годдзя інстытута прэзідэн- та ў Рэспубліцы Беларусь" разгарнулася ў Палацы мастацтва. Да ўвагі наведвальні- каў — дасягненні ўнітарных прадпрыемстваў ГА "БСМ": Мастацкага і Скульптурна- га камбінатаў. Як адзначыў падчас акрыцыі старшыня творчага саюза **Глеб Отчык**, сямрод краін СНД толькі Беларусь захавала такія прадпрыемствы. Яны былі мадэр- нізаваныя і паспяхо- ва прауюць. Таксама на выставе прадстаўле- ны работы айтчных дзеячў мастацтва, якія з 1994 па 2024 год атрымалі ганаровыя званні, іншыя высокія дзяржаўныя ўзна- гароды. Тут можна ўба- чыць творы Аляксандра Кішчанкі, Паўла Масле- нікава, Анатоля Арцімо- віча, Івана Міско, Ула- дзіміра Тоўсіцка і Міхаіла Савіцкага (адзінага мас- така, які атрымаў званне Героя Беларусі).

Па словах першага на- месніка старшыні Бела- рускага саюза мастакоў **Наталіі Шарановіч**, ад- залуму да рэалізацыі вы- ставы прайшло доволі часу:

трагедыя (дыптых Віктара Барабанцава), хараство бела- рускай прыроды (пейзажы Паўла і Уладзіміра Масле- нікавых). У фотаздымках і макетах можна ўбачыць ма- нументальныя помнікі і маш- табныя грамадскія аб'екты, зробленыя сіламі Мастацкага і Скульптурнага камбінатаў.

Як слухна заўважыў Аляк- сандр Шапакоўскі, дэпутат Палацы прадстаўнікоў На- шыянальнага сходу, тут можна прасачыць гісторыю сучас- най Беларусі і гісторыю сёвай даўніны. Як трагічная ста- ронка, так і ціперашняя да- сягненні.

Кінтэксійонны праекта выказаў палітолаг **Аляксей Дзермант**: "Гэта выстава —

вынік 30-годдзя сапраўды незалежнай дзяржавы. Жы- вапісы, скульптары ў мелі магчымасць стварыць у мі- рнай цудоўнай краіне. Сёння не ўсе нашы суседзі маюць такую магчымасць. І не здар- ма мы з'явімаем гэтыя по- спехі з фігурай Прэзідэнта, бо менавіта ён вызначыў лёс краіны". Выступіўша адзна- чаў, што творцы здолелі за- хаваць найлепшыя трады- цыі нашай савешкай школы. Ціпер перад ім і ўсім намі стайць задача, таксама акрэ- сленая Прэзідэнтам: перадаць наступным пакаленням са- мыя важкія здышкі, забя- спечыць перамянісць. І ў нашай краіне заўсёды будзе чым ганарыцца.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ

У рамках акцыі "Беларусь выбірае" ў Мінску прайшла прэзентацыя і перадача абласных бібліятэкам кнігі "Сімвалы суверэнай Беларусі" і "Выбары ў Беларусі. Коротка аб галоўным", выддзеным шрыфтам Брайля.

Прыгожа і з розумам

сказаў **Марат Маркаў** і падзякаваў аўтарам, мас- такам, выдаўцам — тым, хто непасрэдна датычны да ства- рэння кнігі. — Я ўдзячны за тое, што падтрымалі нас і зрабілі гэта сапраўды прыго- жа і з розумам.

Міністр інфармацыі акцэн- таваў, што падобнага роду па- чынанні павінны нараджаць не толькі падчас выбарчай кампаніі, але і кожны дзень.

У рамках мерапрыемства была арганізавана выстава карцін людзей з парушэння- ми зроку, экспазіцыя Прэзі- дэнцкай бібліятэкі Рэспублі- кі Беларусь, ААТ "Белкіна", інфармацыйнага агенцтва "Мінск-навіны".

Таксама гэсцей зачала на- значаная канцэртная пра- грама пры ўдзеле маладых выканаўцаў з асабістым па- трэбам, а таксама спевачка, уладальніца мелады Фран- цыска Скарыны Андрэя Ко- ласавы і іншых артыстаў.

Праект рэалізаваны выда- вецтвам "Беларусь" з ініцы- ятывы ЦВК пры падтрымцы Міністэрства інфармацыі.

Даніл ПУКАРЦ

Тэму "Адзінства нацыі праз культуру і мастацтва: нацыянальны мастацкі праект" абмеркавалі адмыслівцы 14 студзеня ў Мінску.

Ключавыя творчыя ініцыятывы, запланаваныя на 2025-ты, прад- ставілі члены Беларускага саюза мастакоў, спецыялісты музейнай справы ды іншыя дзеячы культуры Беларусі.

Як адзначыў старшыня БСМ **Глеб Отчык**, за апошнія тры гады аб'яднанне зладзіла больш за 500 мерапрыемстваў унутры краіны і за мяжой. Плённым, паводле яго слоў, будзе і 2025-ты:

— Запланавана чатыры праекты ў Кітайскай Народнай Рэспублі- ці. Першы стартуе ўжо ў студзе- ні. Працягваюцца супрацоўніцтва з Узбекістанам і Казахстанам: у пер- спектыве разгортнуцца дзве абмен- ныя выставы і два пленары. Што да сувязі з Расіяй, да 300-годдзя Варонежскай губерні прадставім габелены Аляксандра Кішчанкі. Сумесна з Расійскім саюзам мас- такоў рыхтуем экспазіцыю ў Па- лацы мастацтва, прымеркаваную да святкавання Вялікай Перамогі.

Важна ведаць сваю гісторыю і ад- лясцуюць яе праўдзіну, каб да- біцца вялікага грамадскага рэза- нансу.

Безліч творчых памкненняў

Шэраг мастацкіх ініцыятыў ства- раюцца ў ўзаемдзейні з Аб'ядна- ным мемарыяльным музеем-за- паведнікам Ю.А. Гагарына.

Дзякуючы садзейнічанню кі- раўніцтва Беларусі і Беларускага саюза мастакоў рэалізавалі мноства артысцкіх ініцыятыў. — расказала куратар між- народных выставачных праектаў установы і павяшчанага знакамітага касманаўта **Наталія Гагарына**. — У 2022-м, напрыклад, прадставілі скульптуру **Івана Міско** на радзі- ме **Юрыя Гагарына**. У 2023-м ма- тэрыялы з нашых фондаў з'явіліся

на экспазіцыі "Чакайце нас зоркі" ў Нацыянальным ценіры сучасных мастацтваў Беларусі. Тут жа сёлета паўдзельнічаем у VII Міжнародным фестывалі "ГукСтальны букет", а ў музеі-запаведніку Ю.А. Гагарына трэці раз акрыем беларуска-рас- іійскую выставу "Маміны рукі", прысвечаную жанчынам, што вы- хавалі сапраўдных патрыётў.

Для выставы "Разам. Да 30-год- дзя інстытута прэзідэнцтва", якая цяпер працуе ў Палацы мастац- тва, распавёў лаўрат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь і сабра БСМ **Канстанцін Касцючэнка**:

— На выставе дэманструюцца не толькі скульптурныя праекты, але і эскізы помнікаў, устаноўленых у Беларусі за апошнія дзесяцігоддзі. Глядач можа прасачыць нягледзі на ад стварэння простай малоді да ўвасаблення не ў жонцы. Мно- гія з манументаў адлюстроўваюць шматвяковую гісторыю нашай краіны.

Даручы, убачыць унікальныя экспанаты і працы вядомых жыва- пісцаў, графікаў і скульптураў мо- жна да 2 лютага. Уваход на выставу вольны.

Будучыня творцыца сёння.

Такі лейтматыў у чарговай анлайн-сустрэчы прэс-клуба, зладжанай рэдакцыйна-выдавецкай установай “Культура і мастацтва”. У гэты раз наша госця — генеральны дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь, старшыня савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, доктар мастацтвазнаўства, прафесар Кацярына Дулава.

Гаварылі пра палітыку, грамадзянскую пазіцыю творцы і многае іншае. Кацярына Мікалаўна шчыра адказала на ўсе пытанні. Зрэшты, запіс трансляцыі далкам можна убачыць на канале “Культура і Мастацтва” ў YouTube. А пакуль — самае цікавае і важнае з размовы.

— Спорт, навука і культура па-за палітыкай?

— Такое распаўсюджанне меркаванняў узнікла з-за неразумнення сутнасці з’яў, што апраўрэ не могуць быць адарванымі ад грамадскага жыцця. Рэчаіснасць, асабліва апошніх пяці гадоў — пераход так званых санкцый, гэта павердзіла. Менавіта спорт, навука і культура аказаліся непасрэдна ўцягнутымі ў палітыку. Хіба могуць расцэньвацца іначай забароны на выступленні пад уласным нацыянальным сцягам, на ўзрэд у навуковых канферэнцыях і творчых конкурсах? Мэта любіць санкцыі — канцэсію школу палітычнай стабільнасці краіны. Таму для мяне вядомы: ні спорт, ні навука, ні культура не могуць існаваць па-за грамадствам і палітыкай. Лічу, што культура на-

огул з’яўляецца рупарам пэўнай краіны, адлюстраванне яе дасягненняў і ўзрэдую развіцця.

— Сёння на сцэне Вялікага — зоркі сусветнага маштабу. Што натхняе іх працаваць у родных сценах?

— Важная частка жыцця любога артыста — гастролі. Паказваць сваё мастацтва і творчыя здабыткі публіцы за мяжой азначае быць упэўненым у майстэрстве і гатовым атрымаць абсалютна аб’ектыўную ацэнку. Гэта істотны этап у прафесійным развіцці. Але наш тэатр адчуў на сабе санкцыйны абмежаванні. У той жа час асобныя артысты атрымліваюць запрашэнні з’ехаць за мяжу і выступаць індывідуальна, не пад сцягам Вялікага тэатра Беларусі.

Я назвала, як пасля 2020 года ў нашым калектыве адбылася ўсёдакладнае значнай місіі служэнні свайму тэатру і сваёй краіне. Нашы артысты ўсіх узростаў стаілі актыўнымі ўдзельнікамі грамадскага жыцця, асабліва

— “Марафон адзіства”. Як калектыв знайшоў уласны фармат?

— Для нашага тэатра ён даволі нечаканы. На пачатку мы не вельмі добра ўяўлялі, як зможам сабе прадставіць у межах акцыі. Але быў значны энтузіязм, і мы знайшлі патрэбныя формы. Натуральна, гэта майстар-класы. Толькі ўвясце, як у аддалены райцэнтр, дзе нейкі хлопчык ці дзяўчынка марыць аб вялікім мастацтве, прыязджае народная артыстка Беларусі, надзявае пунты, танцуе, дзельціца досведам. Нашы вядучыя спевакі наведваюць школы мастацтваў, выступаюць і праводзяць урокі. Гэта выключная з’ява, бо звычайна яны не маюць дачынення да адукацыйных працэсаў.

І вядома, наша выстава! Мы дзюно зборліся зрабіць нешта, каб пазнаёміць людзей з гісторыяй і асаблівасцямі Вялікага тэатра. Але якраз арганізатары “Марафону адзіства” надштурхнулі да стварэння пэўна-

вартаснай экспазіцыі. Пэўны досвед ужо быў, але ж мы не музей... Тым не менш узяліся і зрабілі. Сфарміравалі дакументальны матэрыял, паказалі архіўныя і новыя афішы, дзейнасць нашых майстэрняў, касцюмы, рэквізіт, працу над апошнімі праектамі. Перадусім гэта “Патэтычны дзёнік памяці” — прэм’ера 2024 года, у якой паўдзельнічаў амаль увесь калектыв тэатра, каля 300 чалавек. Спектакль прысвечаны памяці аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны, аб усіх вядомых і невядомых героях, якіх прайшлі праз тую трагедыю і набліжалі — часта ічаноў уласнага жыцця — Дзень Перамогі. Экспазіцыя іцпер прадстаўлена ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ў рамках “Марафону адзіства”.

— Якая роля спецыяльнага фонду Прэзідэнта ў лёсе таленавітай моладзі?

— Сама ідея з’яўлення фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай і адораных юнакоў і дзяўчат была скіравана на тое, каб стварыць умо-

Голас за Беларусь!

вы для іх рэалізацыі ў нашай краіне. Увясце сабе найжыццёвыя 1990-я гады, калі пачаўся аток моладзі за мяжу. Тады мы прапавалі магчымасць уасобіць задуму і мары, прафінасаваць узрэд у нейкім буйным праекце. Нам дасягалі тысячы заявак... За мінулы час былі устаноўлены дакладныя крытэрыі албору, створаны банкі даных таленавітай і алоранай моладзі. З’явіліся высокія грамадскія статусы стыпендыятаў і лаўрэата спецфонду Прэзідэнта Беларусі, пашырылася падтрымка педагогаў, без якіх немагчымае развіццё юных талентаў. Мы не толькі адсочваем лёсы маладых людзей, але і фарміруем уяўленне пра педагогічныя школы ў творчых навукальных установах. Сёння падтрымка фонду забяспечвае чалавеку пэўны сацыяльны ліфт, які дапамагае прыяхова дасягаць як жыццёвых, так і прафесійных мэт.

— Як Вялікі шукае творчыя кадры? Хто можа патрапіць у трупы?

— Каб трапіць да нас, трэба адсочваць абыя на сцэне тэатра, у якіх абвешчана конкурс на тую ці іншую вакансію. Па ўсіх творчых спецыяльнасцях ладзіцца конкурсны албор. Вядучымі дакументы і праводзяцца прадклады артыстаў. Што датычыцца мэтанакіраванага пошуку талентаў, то ў савецкі час існавала сістэма, калі адмыс-

лоўцы сдзілі па аддаленых кутках краіны, выбіраючы адораных хлопчыкаў і дзяўчынак. Іх потым выхоўвалі ў школе-інтэрнаце пры кансерватарыі. Сёння гэтую справу робіць Рэспубліканская гімназія-каледж пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Праўда, цяпер банк іцвяжы падагляюцца адпусціць дзцяцей у сталіцу, педагогі ў рэгіёнах не вельмі ахвотна аддаюць сваіх выхаванцаў. Але справа робіцца, колькасць талентаў не змяняецца. Адзінае, што хочацца адзначыць, — акадэмічнае мастацтва дзцяцей зараз прадстаўлена ў сродках масавай інфармацыі не так шырока, як хацелася б. Перш за ўсё маю на ўвазе тэлебачанне. Раней там былі адпаведныя шоу і конкурсы. Цяпер яны, на жаль, зніклі. Мы больш не сустракаем на экране ні хлопчыкаў са скарпкімаі, ні дзяўчынак з арфамі... Спадзяюся, што з часам сітуацыя зменіцца.

— Прыма — гэта глядацкая ці прафесійная адзнака?

— Безумоўна, гэта статус, замацаваны традыцыяй. Сёння, напрыклад, нашата галоўная балетмайстра Ігара Колба ма афішнай прадстаўленні як “прэм’ер Марыанскага тэатра”. Панішці “прыма” і “прэм’ер” азначаюць найвышэйшае майстэрства і глядацкае існавала сістэма, калі адмыс-

акцыю публікі — і ніколі не памыляліся ў ацэнках.

— Ці актуальная для культурнай прасторы інфармацыйная гігіена?

— Ніхто не адмяняў існавання бульварнай прэсы. Яна была і будзе. Мы пакідаем за сабой магчымасць абараняць правы і годнасць нашых артыстаў усімі законнымі сродкамі. Калі спатрэбіцца, і ў судовым паракку.

— Што сёння вызначае грамадзянскую пазіцыю тэатра Беларусі?

— Думаю, што голас найбуйнейшага творчага калектыва нашай краіны вельмі важны. Я ведаю, аб чым гавару. Пяць гадоў таму ў многіх з

нас не было сапраўднага разумення, што кажа Кіраўнік дзяржавы, не было ўсведамлення небяспекі для стабільнасці Беларусі і лабрабрыту нашых грамадзян.

Але сёння мы пасталелі. Вялікі тэатр знаходзіцца ў самым центры грамадска-палітычнага жыцця. І наш голас гучыць ва ўнісон з голасам Прэзідэнта краіны.

Віктар ГАУРЫЦА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Святлана ЧЭКАЛОВА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Важна, святочна,

Датэрміновае галасаванне на выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі пачалося 21 студзеня. Што адзначаецца ва ўстановах культуры падчас важнай палітычнай падзеі? Праехаілі па Міншчыне — даведаліся.

Начальні аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Смалявіцкага райвыканкама Вераніка Няхайчык расказала, што ў электаральнай кампаніі задзейнічаны творчыя калектывы ўсіх іч устаноў культуры. У шасці арганізацыях размешчана сем выбарчых участкаў.

Карэспандэнты “К” зазірнулі на Усяжыкі ўчастак для галасавання № 29, які знаходзіцца ў мястэчку сельскім Доме культуры, філіяле Смалявіцкага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці.

— Выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі — вельмі важная для ўсёй краіны палітычная падзея. Наш калектыв імкнецца зрабіць так, каб яна запомнілася як асабліва ўрачыстая, святочная і яркая, — распавядае загадчык СДК Наталія Штакевіч. — Участак для галасавання працуе ў нашай установе не

ўпершыню. І кожны раз мы старанна, у адпаведнасці з заканадаўствам рыхтуемся да прыёму выбарчыкаў. Абсталюваны месцы для членаў камісіі і назіральнікаў, устаноўлены кабіны для галасавання і скрыны для біялетэжы, ёсць інфармацыйныя стэнды.

Радуе высокая актыўнасць грамадзян: нашым людзям неаб’якава лёс роднай краіны! Члены камісіі надаюць кожнаму належную ўвагу. На ўчастку забяспечана ахова правапарадку і пажарная бяспека.

Сама Наталія Штакевіч шмат гадоў была членам выбарчай камісіі, а сёння выконвае функцыю назіральніка. Узрэд у электаральнай кампаніі для культурна-ахова са стажам у чорцы стагоддзя — справа гонару. Наталія гаворыць:

— Я чалавек сваецкай зартоўкі і актыўнай жыццёвай пазіцыі, зараз з’яўляюся членам партыі “Белая Русь”,

урачыста, шчыра

і патрыятызм для мяне — не проста прыгожыя слова. Яго трэба прамацоўваць пэўнымі дзеяннямі, у тым ліку ўдзелам у выбарах Кіраўніка дзяржавы.

Па словах загадчыка СДК, адным з першых традыцыйна галасуюць чальцы аматарскага аб’яднання “У коле сабору”, створанага пры ўстанове. Гэта людзі ва ўзросце каля 80, якія добра ведаюць ічаноў спакойнага, камфартнага, радаснага жыцця. Ім ёсць з чым параўнаць! Па меркаванні самадзейных артыстаў, уздзельнічаючы ў электаральнай кампаніі, яны выбіраюць не толькі сваю сучаснасць, але і будучыню дзцяцей і ўнукаў.

Асабліва святочна на ўчастку для галасавання будзе ў асноўны дзень выбараў, 26 студзеня: калектывы сельскага Дома культуры пры непасрэдным узрэдзе Наталлі Штакевіч і культурганіза-

тара Святланы Гушчанскай падрыхтавалі вялікі канцэрт. Як кажа загадчык устаноў, творцы з задавальненнем падоць добры настрой усім жыхарам пасёлка (на ўчастак выбарчыкі прыходзяць цэлымі сем’ямі).

Самадзейныя артысты выступаюць і ў дні датэрміновага галасавання.

Сваім работамі радуюць тры дзцячыя харэаграфічныя калектывы, трупы сольных кампаній, яны выбіраюць не толькі сваю сучаснасць, але і будучыню дзцяцей і ўнукаў.

Асабліва святочна на ўчастку для галасавання будзе ў асноўны дзень выбараў, 26 студзеня: калектывы сельскага Дома культуры пры непасрэдным узрэдзе Наталлі Штакевіч і культурганіза-

пункцыя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Яўгенія Макаравіч.

Тую ж ВНУ скончыў і акампаніатар Павел Папруга. Прадстаўнікі маладога пакалення выдатна спрацавалі са складам, у які ўваходзяць у асноўным людзі сталага веку. Энергіі і запалу гэтага саюза можна пазай-здрасціць!

— Наступіў вельмі адказны момант, калі беларускі народ вырашае, як усе будзем жыць далей, — гаворыць ўдзельнік калектыва. — Мы глядзім у будучыню з аптызмам, ганарымся магчымасцю выказаць грамадзянскую пазіцыю і стварыць умовы, пры якіх людзі на нашым участку зробяць важны для краіны выбар з пазытыўным настроем.

Святлана ЧЭКАЛОВА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

НА КАРЫСЦЬ КРАІНЫ

У мацаванні духоўна-маральных каштоўнасцей, заснаваных на традыцыйных беларускага народа, ва ўніверсітэце надаюць асабліваю ўвагу. Там лічаць патрыятычнае выхаванне падмукам будучыні краіны. — Важнасць ідэалагічнай работы не толькі ва ўстаноў адукацыі, але і ў любым калектыве цяжка прарабіць. Практыка паказвае, што любоў да Радзімы, гатоўнасць плённа працаваць дзеля Бацькаўшчыны — гарантыя захавання суверэнітэту і незалежнасці краіны. — гаворыць Наталля Уладзіміраўна. — Мяркую, што залог паспяхоўнасці грамадзянскага выхавання ў нашай установе — у шчырасці намераў. Патрыятызм — гэта перш за ўсё імкненне прыносіць рэальную карысць дзяржаве ў сілу магчымасцей.

ПРЫ ПАДТРЫМЦЫ ПРЭЗІДЭНТА

Падчас шчыроміні ўрочэння прэміі асобна быў адзначаны ваенна-патрыятычны праект “Лінія памяці. Код вайны”, рэалізаваны калектывам БДУКМ. Гэта маштабны канцэрт-спектакль, у якім праз харэаграфію і музыку перадаецца думка: нельга дапусціць, каб паслядоўнікі нацызму вярнуліся на нашу зямлю. Аўтарам і галоўным балетмайстрам выступіла дацэнт кафедры харэаграфіі БДУКМ Вольга Наўроўка.

Праз творчасць — аб істотным

Сярод лаўрэатаў прэміі Прэзідэнта “За духоўнае адраджэнне” — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Калектыву ўзнагароджаны за актыўную дзейнасць у патрыятычным выхаванні моладзі і рэалізацыю праекта “Лінія памяці. Код вайны”. Аб плённай працы распавяла рэктар установы Наталля Карчэўская.

Але ажыццяўленне любой задумы немагчымае без ініцыятыўных, шчыра зацікаўленых справай людзей і іх мэтанакіраванай працы. Над пастаноўкай “Лінія памяці. Код вайны” шчыравала каля 75 чалавек — танцоры і музыканты, мастакі па касцюмах, іншыя прафесіяналы.

— У падрыхтоўцы спектакля былі задзейнічаны студэнты і выкладчыкі нашага ўніверсітэта. Таксама далучыліся дзіцячыя харэаграфічныя калектывы: RDC з Мінска, Stay dance project з Рагачова, зорны ансамбль танца “Нахтніне”. Значны ўнёсак у агульную справу зрабілі і юныя чыталнікі — пераможцы рэспубліканскага конкурсу “Жывая класіка”.

Падчас канцэрта-спектакля

УМАЦОЎВАЮЧЫ ПОСПЕХ

У выпадку са спектаклем “Лінія памяці. Код вайны” усё складалася найлепшым чынам. Мастацкі ўзровень, маштаб, а таксама шчырая глядацкая зацікаўленасць даволі практычна здыбляе доўгае жыццё. І халія юныя танцоры сталеўцы, учарніш студэнты становяцца малымі спецыялістамі, іх замяняюць новыя таленты. Ізя рамяці па-ранейшаму актуальная — і паказы працягваюцца. У тым ліку ў іншым фармаце.

— Калі дэманстрацыя поўнай спектакля па-за нашай сцэнай — даволі цяжка задача, то паказ якой асобных частак рэальны. Абраныя нумары праекта мы ўжо прадстаўлялі ў мемарыяльным комплексе “Трасцянец”, у Брэсцкай крэпасці, а таксама ў рамках грамадска-культурнай акцыі “Марафон адзінства”, — адзначыла Наталля Уладзіміраўна. — Пастаноўку ў арыгінальным варыянце публіка зноў убачыць у сакавіку. Мерапрыемствы будуць прысвечаны 80-годдзю Вялікай Перамогі.

КАБ ПАМЯТАЛІ...

Распавядае пра трагічны падзеі мінулага на мове творчасці — неабходна. Рэктар БДУКМ упэўнена, што дзякуючы палобнаму асэнсаванню гісторыі распаўсюджваецца думка аб недапушчальнасці вайны.

— Часам бывае складана ўспрыняць страшную інфармацыю з публікацыяй у СМІ ці з навуковых работ. Талы на дапамогу прыходзяць творы мастацтва, зольныя круанцы кожнага, — падкрэслівае Наталля Уладзіміраўна. — Успомнім карціны Міхала Савіцкага, што леглі ў аснову сюжэтнай канвы нашага спектакля. У свой час вялікі жыванісец асэнсавалі тэму стойкасці людзей у нечалавечых умовах, прыяцняў грамадскую ўвагу да жахаў лікалення. У такім выпадку мастацтва выконвае выхавальную функцыю, нагадвае, што вайна — гэта страшна і што палобнае не павінна паўтарыцца.

Данііл ПІЎКАРЭЦ Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Залатаныя каштоўнасці

САКРЭТЫ СТАЎБУНКОЎ

— Людзі пачалі выкарыстоўваць гліну для гаспадарчых патрэб яшчэ ў эпоху неаліту, — праводзіць экскурсе ў гісторыю загалічак аддзела традыцыйнай культуры Віцебскага абласнога металічнага цэнтра народнай творчасці **Таццяна Лапкова**. — З часам ганчарства атрымала і ў мясцовага насельніцтва статус запатрабаванага рамяства. Але майстроў-умельцаў у мястэчках, аддаленых ад буйных ганчарных цэнтраў, было мала, а працэс — вельмі працяжкі, таму вырабы паніліся на вагу золата. Ды такія матэрыялы недаўгаечны, далікатны: не даглядзелі — трэснуў прадмет або ўпаў — і на кавалачкі... Восі і навучыліся нашы продкі каштоўныя вырабы рэстаўраваць: спачатку на пашкоджаныя часткі накладалі латкі з кары, пазней сталі чарапкі складаць, абліскаць павярсе стужкамі з бярысты. Вялома, Але захоўвання валкасці такіх пасудзінаў наўрад ці можна было выкарыстоўваць, а пад зборжа або іншыя сыпкія прадукты яны прыстасоўваюцца як найлепш.

На Віцебшчыне берасцянікі мелі назву стаўбункі (тут ідзеца пра гарлячкі прамой формы, палобныя на спіралі). Абарочвалі іх стужкамі на спіралі. Але была і іншая тэхналогія — нахлестам, якая ўжывалася для выпуклых пустапелых вырабаў.

ПРАВАДНІКІ ГІСТОРЫ

Некалькі тысяч гадоў мінула, а тое рамяство існуе! Вялома ж, абгортаючы бярыстай вырабы з гліны, сучасныя майстры практычнай моты не маюць. І пашкоджаныя чыгункі не заўсёды выкарыстоўваюць. Цяпер задача — адрадыць старажытнае майстэрства. І гэта шукаюць атрымлівацца. Тэхналогію апліянення ганчарнага посуду бярыстай у 2023 годзе ўключылі ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

Святлана ЧЭКАЛАВА Фота з архіва герані

у іншых раёнах Віцебшчыны, дзе ёсць неабходнае абсталяванне. І, вядома ж, шмат часу надаліся таму, каб дзевяціца пятага новае аб’ектаў рамані керамікі, у тым ліку берасцянікі.

Па выніках праекта хочучь арганізаваць выстаў і паказаць вырабы як у сваім рэгіёне, так і за яго межамі. Балзе досвед ёсць: маяліяны — традыцыйнае мастацтва малавяданых дзяўчоў Віцебскага Паазер’я, якому надалены статус гісторыка-культурнай каштаўнасці Рэспублікі Беларусь, — ужо прадэманстравалі жыхамрам і гасіям Мінска, а таксама расійскіх гарадоў Пскова і Смаленска.

У мінулым берасцянікі стваралі, каб выратаваць разбіты або трэснуты гліняны посуд. Ганчарная справа была дарагой, кожнаму вырабу імкнуліся падоўжыць жыццё рознымі спосабамі. Традыцыя ўзнікла ў рэгіёнах, дзе не было распаўсюджана ганчарства.

ШКОЛА ГАНЧАРА

Паводле слоў Таццяны Лапковай, спецыяльную прэмію Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у Віцебскім АМЦНТ збіраюцца выкарыстоўваць для далейшага развіцця старажытнага мастацтва.

Сёлета мы започнем праект “Школа ганчара”, які будзе складацца з трох умоўных блокаў. — дзеліцца планами адмыслоўца. — Нашай першай базай стане горад Віцебск. Сюды мяркуюем запрасіць вопытных умельцаў для навучання пачаткоўцаў і тых, хто наогул ніколі не працаваў з керамікай, але мае жаданне. Падчас майстар-класаў навічкі назнаёмяцца з асновамі рамяства. Далей будзем арганізоўваць такія сустрэчы ў ДOME ганчара Шаркаўшчынскага ЦКК.

“Прысуджаная прэмія — заслуга вялікай колькасці неаб’якавых людзей. Кожны з майстроў, які займаецца апліяненнем бярыстай гліняных вырабаў, унёс уклад у адраджэнне старажытнай тэхналогіі”.

Таццяна Лапкова

Традыцыйныя абменныя гастролі Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра і Тульскага акадэмічнага тэатра драмы адбыліся 15–19 студзеня. Даты невыпадковыя: праект, што ладзіцца з 2012-га, прыверкаваны да старога Новага года.

ТУЛА Ў НАС

Госці прывезлі два ранейшыя спектаклі: “Каралева дэзэртава”, якую мінічкі маглі бачыць год таму, і для дзяцей — “Канька-гарбунка”, што быў пазалетас, а таксама дзве прэм’еры гэтага сезона — ужо 248-га.

“Піковую даму” паводле Пушкіна тулякі паставілі ў кастрычніку, а ў снежні яна ішла ў прамым эфіры. Ці не цікава параўнаць спектакль з нашай прэм’ерай, якую тэатр імя Горкага прэзентаваў у кастрычніку? Тым больш гэтыя дзве працы, мяркуючы па азначаных жанрах, павінна яднана містна. “Містычны фарсам” названа мінская версія “Піковай” у інтэрпрэтацыі маладога рэжысёра Вольга Барысавен, “містычны гісторыялы” — тульская. Яе зрабіў добра вядомы ў Беларусі Зурба Нанабашвілі, які ставіў у Горадзішчым абласным драматычным тэатры спектаклі “Боінг-боінг-боінг”, “Вішнёвы сад”, у розныя гады быў членам і старшынёй журы міжнароднага фестывалю “Славянскія тэатральныя сестрычкі”. Пры праглядзе знайшлася яшчэ адна агульная рыса: у абедзвюх інсцэніроўках скарцісталі крыху адрэдаваныя пушкінскія вершы “А в ненастные дни...”. У астатнім — прагматычны хрэстаматыйнай аповесці аказалася не проста рознымі, а нават супрацьлеглымі.

Тульская “Піковая дама” — надзвычай маштабная, “густанаселеная”. Акрамя больш як 20 персанажаў, у спектаклі яшчэ амаль столькі ж макенкаў. Дзеянне разгортваецца ў некалькіх мясцінах. У глыбі сцэны ўвогуле зроблены асобны подзям, куды перанесены папярэднія перыпетыі XVIII стагоддзя, звязаныя з успамінамі графіні. Частая змена не толькі лакацыі, але і часу забяспечвае нелінейны апавед, мазаічнасць структуры. Гэтыя прыёмы дапоўнены паралельным дзеяннем. Мы ў адзін момант бачым, што адбываецца з рознымі героямі ў розных пакоях ці тую ж графіню ў староці прыточ з ёй у малодцы. Месціфодэўская тэма лапоўна асацыяванымі з “Ценем” Шварца: разам з Германам у фінале з’яўляецца іце цень у адвеччы Сен-Жэрмена.

Але калі глядац вядома чакае місткі, азначанай Пушкіным, рэжысёр бышам спрачаецца з аўтарам, пераходзячы на гумар. Сізна з прывільям мёртвай графіні выклікае неадробны смех у зале. Геранія тут падобная да слянскай бабы, што размаўляе наўмысна зменным, “муляшным” голасам, бы гэта нейкая пародыя-дражнілка. Затое ў момант апявання на першым плане — пропаведзь архірэя,

Мянемся? Спектаклямі!

звернутая не столькі да персанажаў спектакля, колькі да публікі.

У сцэнаграфіі Ірыны Блахіной расчаравалася ідэя лабіраван. У касцюмах Алены Пагожайвай, што аплаўдаваць прадастаўленым у спектаклі дэвом эпохам, — кантраст залатата і чорнота, звышняя адару. Такое колеравае спалучэнне, як і частковы зварот да XVIII стагоддзя, вымушае згадаць яшчэ адна “Піковую даму” — оперу Чайкоўскага ад нашага Вялікага, у якой цалкам у золце вырашана сізна балю.

Верансёўская прэм’ера спектакля “Сабака на сене” адкрывала ў Туле сезон. У анонсе на сайце тэатра як шэсць разоў паўтаралася слова “каханне” (у далатка — пара-тройка сінонімаў). На сцэне мы каханя не убачылі, хіба гульню ў яго. Праз песні і танцы до-

НАШЫ Ў ТУЛЕ

Добрай традыцыяй стала абавязковае ўключэнне ў праграму найноўшых спектакляў, прэм’еры якіх прыпалі на год паміж гастролімі. Таму мінскі калектыв павёз у Расію новы святочны канцэрт “Карнавальная ноч” ўпершыню прэзентаваны ў нас 30 снежня, і можа і расійскага кампазітара Кіма Брэйтбурга “Блакцітая камя”, адноўлены 18 снежня і паказаны ў Туле двойчы. Дарчы, гэты спектакль можна лічыць сумесным праектам: прысвечаны часам Кацярыны II і лёсу князны Тараканавай, ён усабодзіўся расійскай камандай. Артысты — усе нашы. І сярод іх шмат малады!

Акрамя таго, у Тулу паехалі “Труфальдына з Бергама” Аляксандра Колькера, класічная апэраэта “Містар Ікс” Імрэ Кальмана (рэжысёр абодвух спектакляў — Ганна Маторная) і мюзікл для дзяцей “Снежная каралева” Гельсэа Шайдулавай. Ён у свой час стаў дыпломнай працай Валеры Чыглейчык — маладога рэжысёра, выпускнікі Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага мастацтваў.

Адкрывала гастролі нашага Музычнага міністра культуры і турызму Тульскай вобласці Таішана Рыбіна. Яна згадала і іншыя творчыя праекты — у прыватнасці, міжнародны музычна-тэатральны фестываль у гонар 500-годдзя Тульскага крэма. Да свята далучыліся беларускія артысты. Тут іх даўно пачынаюць з’яўляцца да шпэраўнага прэзэнта на сайце Тульскага акадэмічнага тэатра драмы насупраць назваў нашых пастановак з’явілася паметка “месцаў няма”.

ра праілюстравана гарачая атмасфера Іспаніі. Лейтматывам стала карыда, завуляна ўжо сцэнаграфіяй. Ва ўвершоры з’яўляецца нават маска быка, каб усе ўсё зразумелі. А далей гэта карыда між мужчанаў і жанчынай. Поўным чэрвоўнага пламча асаціўреша са менавіта з бітвай — не на жыццё, а на смерць, і падману ты маркіз Рыкарада ўспрымаецца як трагічная фігура. Сене спектакля перасушыў на тэму вяршэнства — і ў выніку перамог мужчына: Тэадора прыгнана паціваецца, узліваць на балконе і пачынае камандваць Дзіянай.

З Тульскага акадэмічным тэатрам драмы беларусы зноў сустрэліся ў пачатку кравіска: ў рамках “Тыдня расійскай класікі” будзе паказаны “Айцец Сергій”.

На фота — сцэны са спектакляў: зверху — “Сабака на сене”, знізу — “Блакцітая камя”

Надзея БУНЦВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА і з архіва БДАМТ

Спраўляем “Заручыны”

У кагосьці — зімовыя святы з ранішнікамі і балямі. А ў РТБД — яшчэ і “Заручыны”. Пад такой назвай афіша папоўнілася дзвюма аднаактовымі камедыямі, з’яднанымі тэмай магчымай жаніцьбы.

У СУВЯЗІ З ФОТАМАСТАЦТВАМ

Найперш з’яўляецца, што гэта архітэктурна. Спраўды, на сцэне змешчаны плоскія выявы домікаў-хаток, уласцівых мястэчку (мастак-пастановаўшчык — Юры Саламонаў). Але пры больш дэталёвым разглядзе становіцца відавочна: тыя збудаванні ўпрыгожаны фотаздымкамі старых гарадскіх відарысаў. І не прыдуманых, а рэальных — мінскіх. Присутнічаюць пазнавальныя дэталі, па якіх можна дакладна вызначыць знакавыя для нашай сталіцы месцы і бытчыны перанесены ў той час. Дапамагае і імітацыя сепіі: карычывыя адценні яшчэ больш пераканваюць у падарожжы ў часе — але не выклікаюць дысанансав з сучаснасцю, бо набылі новы віток папулярнасці ў інтэр’еры як модная стылізацыя “пад даўніну”.

Сувязі з фотамастацтвам гэтым не абмяжоўваюцца. Бо з’яўленне кожнага з персанажоў суправаджаецца не толькі яго застылай позай і аб’явай вясцэк, хто гэта такі (бы спеасаблівы агучаны попліе), але і характэрным гукам з фотавыбіскам, маўляў, птушка вылечыла — здымак зроблены. Ды і грыв артыстаў адпавядае рэчыву старых фота.

Фота жаніка з нявестай змешчана і на афішы, і на праграмы спектакля. Але не ў звыклым ракурсе, а пад вуглом, справа зверху — бы тыя закаханыя ўзятыя ў палітэсеі. І хая яны адноствораны ў застылай позе, звыкай для фота тых часоў, асацыяваны з “Закаханымі” Марка Шагала непазбежна. Таксама ж гарадская культура тае пары! А ў фінале кожнай з камедыі адзін з домікаў сцэнаграфіі пераварочваецца — і на зваротным баку ўзнікае тое ж вясельнае фота ў выглядзе тантамароскі — калі ласка, здымайцеся!

САПРАЎДНАЕ ДАСЛЕДАВАННЕ

Перш чым гэтыя камедыі з’явіліся на сцэне ў РТБД, Святлана Навуменка, знаны рэжысёр і дырэктар калектыву, правяла з папелчэнікамі суспольнае гістарычнае даследаванне — лічыце, сап-польнае гістарычнае даследаванне — лічыце, сап-польнае “раскопкі”. Толькі вяліся яны не дзесяці раўніна “раскопкі”.

Нацыянальная бібліятэка з дапамогай яе супра-паўнічкі. У выніку і выйшлі на стары зборнік, у поўнічкі. У выніку і выйшлі на стары зборнік, у поўнічкі. У выніку і выйшлі на стары зборнік, у поўнічкі. У выніку і выйшлі на стары зборнік, у поўнічкі.

На фота — сцэны са спектакляў

ПАРАДЫЙНА-САТЫРЫЧНА, ГРАТЭСКАВА

Тэма партрэта ўзнікае невыпадкова. Яна завуляна ў саміх камедыйных — нораваў (“Як яны жаніліся”) і станювічанаў (“Пірэстая красуля”). Прадстаўнікі розных сацыяльных слабаў маююцца абстрактна, парадыйна-сатырычна, наўмысна гратэскава, чаму лапа-магае пластыка (харэограф — Дзіяна Юрчанка).

Зайцэвіч — звольнены кандуктар. Увесь паплет дмае яго добра выяўлены праз камічна выкананая балетная гранд жэста (“Палётны”-скокі са шпатагам у паветры). І думкі тыя, вядома, не пра каханне па Ганны (Юлія Лазоўская), а як адкрыць уласны гатэль на яе грошы. Нецкаваны ў гэтай ролі Аляксей Ніканенка — той самы, што запомніўся Іванам “Альпіўскай балодзе”, цяпер іграе калеку Блі ў алроджаным спектаклі па МакДонаху. Тут яго не пазнаць! Жлоба (Сцяпан Краўчук) — прадастаўнік збыднелай шляхты, абсмяянай яшчэ Дуніным-Марцінкевічам, але з відавочным манер і донжанаўскімі замашкамі: ненькаўска ж ён навіставае знакаміту Песеньку Герлага з “Рыгелата”. Штабы пісар Алуец стаў у Максіма Карсавіча культываваным вярэем — як і Марганчык з “...Красулі”. Падкрэсленай аксіэнтрыкі пазбаўлены друкар Уласенка (Уладзіслаў Віленчыц) — ён і становіцца абранікам. Міжволі згадваецца ператра “Жанкі” Іска Данаўскага, што з краннае тую ж тэму — шлюбнае з каханай, а з яе грашымма, вечноу на ўсе часы.

ПАД ХАРАВОЙ АРКАЙ

Спектакль пашыраны харавым пралогам, дзе візуалізуецца сапсананы канцэрт, згаданы героямі. Гарадскі патэ (Канстанцін Воранаў) з’яўляецца і надалей. Аднавельна, узнікае і харавы эпілот — пастыя “Пірэстая красуля”, што яшчэ больш янаве да розных твораў ў адзін спектакль, апраўлены гэткай харавой аркай, як у некаторых операх. Музыка і найперш песні Андрэа Лаб’уцэўскага на вершы Які Купалы арганічна дапаўняюць дзеянне і адначасова набліжаюць яго да сучаснасці, выбудоўваючы паралелі з жанрам кантаты.

Надзея БУНЦВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Дзісененская паэтка часоў Асветніцтва

На ілюстрацыях: 1. Ратуша ў Вільні. Марцін Заляскі (1846) 2. Лявон Бароўскі. Андрэй Валімовіч (1820-я) 3. Палацк. Напалеон Орда (паміж 1856-м і 1883-м)

3 АРХІВАЎ

Тэжля Урублеўская займае пачэснае месца ў ліку пачынальніц жаночай беларускай літаратуры. Народжаная яшчэ ў Вялікім Княстве Літоўскім пісьменніца пакінула немалую спадчыну: трагедыі, вершы. Рыхтвала да друку і пераклады замежных твораў. Але біяграфія аўтаркі і сёння амаль невядомая.

Распавед пра Тэжлю Урублеўскую мы пачалі яшчэ ў 2024-м. Пастаянны чытачы памятаюць, як, акрамя іншага, нам удалося ашукаць ключч да рэдавалю Урублеўскай (дэпювачэ прозвішча Бужымоўскай). Бужымоўскай жыві сям'я калі Ненеда (сяр. XVII ст.), на памежжы. Перадаўшы ўладанні сваякам Рэйтанам (прокам Тадзюшча Рэйтана), перабраўся на Літчыну. А пазней — на Слонімішчыну, дзе ў бацькавым маейтку Бужымаў і прайшла палова жыцця нашай гераіні.

На ядзяры Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі мы знайшлі далатковыя звесткі пра мужа Тэжлі — Алама Урублеўскага. Аказалася, ён таксама паходзіў са Слонімішчыны і быў сямям мясцовага асобніка. Брат Алама Марцін, ганаровы свעדка на шлюбэ аўтаркі (1800), жыў з сям'ёй блізу Слоніма. Такім чынам, не толькі Дзісеніччына ўпісана ў “дарожную карту” Урублеўскай.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

У 1817-м паэтка выпускае адразу два выданні, якія ўключалі дзве трагедыі на сюжэты са старажыталь гісторыі ды 14 вершаў. Крытыка заўважыла з’яўленне “жыяні” на літаратурнай ніве, да таго цалкам занятай “касіямі”. Іні Савіньскі адвёў пісьменніцы цоль раздзел у кнізе. Азіначуася беспрычынны талент Урублеўскай, але ў пэрым рэвэнзія была не надта прыхільная.

Дарчы, даследчыкі адшукалі цікаваю згадку гэтых кніг Тэжлі. У 1821-м у часопісе Дзізе добротсупнасці крапюеі загасніслей з wiadomościemi ku cudzoziemcomi zej szluzcowskim (№ 22), у раздзеле “Тавары і прадметы для розыгрышу ў латары, што былі ахвратаныя ў краму бедных”, пабачыла сваб абвестка: “Вядомая Тэжля з Бужымоўскіх Урублеўскай ахвратала 20 асобнікаў трагедыі «Каралева Сузы» і 20 асобнікаў трагедыі «Мустанга і Загнір»”. Што папштурхнула літаратарку да такога кроку? Адны навуковыці лічаць — адсутнасць попыту на кнігу. Іншыя — імякніне зрабіць выданні даступнымі для

найбліжэйшай часткі адукаванага грамадства. Думаецца, бліжэйшы да праўды другі варыант. Урублеўскай, як сведчыць парт Антон Адынец, была заможнай, мела вялікі маейнтак і займалася лабрачынасо. Зрэшты, такая ж дарадзейка — і сястра Тэжлі Канстанцыя Палубінская з Бужымоўскіх. Як паведамляў “Кур’ер Літоўскі” 1 лютага 1829 года, у скарбонку Гардзэнскага таварыства дабрачынасці Канстанцыя ўнесла даволі значную суму на падтрымку бедных — два чырвоныя злотыя (дукаты), 30 срэбных рублёў і 66,5 капейкі, ды яшчэ і 40 рублёў асігнашчамі. У той жа час выданні Урублеўскай ў варшаўскіх кнігарнях каштавалі каля трох польскіх злотых.

ДА МІНУЛАГА

У 1820-м у творчасці паэткі зарыўся нечаканы віраж. Новая трагедыя, ухваленая да друку цензурой 16 (28) жніўня, з’явілася ў чытачоў у другой палове года. Работа была прысвечана жонкам брата Фердынанда — Зофіі з роду Папроціх. Назва — “Нарымонт, вялікі князь літоўскі” — адразу мусіла прыцягнуць увагу публікі. Тэжля цікавілася да праўдзівай аічычнай гісторыі толькі нараджалася і алапавеннай літаратуры востра не хапала. Каб наталіць прагу ведаў, карыстаўся створаным у сяваю даўніну. Азіні з такіх сведчачаў — “Хроніка Еўрапейскай Сарматыі”, упершыню надрукаваная ў 1578-м. Дзякуючы ёй, жыхары Заходняй Еўропы маглі пазнаёміцца з гісторыяй Вялікага Княства Літоўскага. Дарчы, вакол аўтарскіх праваў на твор паміж Мацеюем Стрыкоўскім і Аляксандрам Гваньіні разгарэлася вайна. Але кароль Стэфан Баторый у 1580-м, прызнаўшы аўтарам Стрыкоўскага, паставіў у сірэчці кропку. Пазней кніга не раз перавыдавалася і, напэўна, была абавязковай для вечаровых чытанняў у кожнай сядзібе беларускай і літоўскай шляхты. Гэта што тычыцца гістарычных выданняў. З мастацкім асэнсаваннем даўнейшых часоў было не лепш. Таму наша гераіня, выпустыўшы трагедыю “Нарымонт”, увайшла ў тройку аічычных пісьменнікаў, якія звярнуліся да мінулага роднай зямлі. Перад Урублеўскай была Ганна Мастовская з яе гатычымі творамі, напрыклад “Не заўсёды так робіцца, як гаворыцца. Беларуская аповесць, расказаная стагаловаю дамаю” (1806). Трэці аўтар — Яўзёбій Славачкі, чыю трагедыю “Міндоўт, кароль літоўскі” спярша паставілі на варшаўскай сцэне 1 студзеня 1813 года, а друкаваць пачалі ў 1821-м.

ЁН ЖА МІНДОЎТ

З “Хронікі” Урублеўскай ўзяла сюжэт, звязаны з канфіктам братаў Нарымонта і Даўмонта. Ураціславу, дачку рускага князя, плануеці выданы замуж за вялікага князя літоўскага Нарымонта. Але дзячынне бочны даспадобы Даўмонта, які таксама закаханы ва Ураціславу. Ён вырадае князёўну і прыво-

зіць да сябе ва Уціны. Далей пачынаецца сапраўднн трагедыя, якую лепш чытаць, чым распавядаць. Сённяшня даследчыкі лічаць: гісторыя з “Хронікі” насамроч тычыцца супрацьстаяння Міндоўта і Даўмонта, якое завяршылася ў 1263-м з-абоіствам першага (разам з малодшымі сынамі) і ўбёкам ў Песку другога. Аднак у творы Урублеўскай канфікт вырашаецца па-іншаму. Шкава, што ў прадмове аўтарка шыфра падарыла чытача, маўляў, пісала трагедыю, а не гісторыю народа. Таму і дазволіла сабе пераіначчыць звесткі.

Трагедыя трагедый, але для раскрываці асобы паэткі больш важнай палаеціца прадмова да кнігі: “Чым больш хто жыве, тым больш заглябляецца ён у сваіх недахопах. Ад іх няжыжа ад-выкнучы. Ші зусім нельга. Я знаходжуся ў палобным становішчы. Неадыольна прага да вершавання змуша мяне рыхтаваць усё новая і новая кніжкі — на спахжыву моі альбо пацуюку, жыцьцё якіх я стараюся падоўжыць сваім піяром. Што ж рабіць? Кожны мае свае слабасці, і рэзка хто вольны ад іх. Дак вясце, выдало яшчэ дзве трагедыі і абшаво штогод выдалаць па адной, бо шчат ёсьць асоб, якіх нудзіць сабе ўзаема, а я буду сваю чытачоў. Калі не забяўю, не навучу, не пахвеш нават, дык перадуміць нікога не спасую. Хто ведае, можа, мне ўдацца, што чытачы, засмучаныя маімі кепсімі вершамі, не толькі самі адрацуюцца пісаць, але і ў іншых гэтую агіду будуць выхоўваць, дык я хоць якую карысць прынесу” (пераклад М. Хаўстывае). Як і ў папярэдняй кнігі, Урублеўскай дадала ў прапору нізку вершаў. Відаш, гэта была рошта нявышучанага зборніка “Вясковыя забавкі”.

КРЫТЫКАН

У 1817-м у Вільні стварылі Таварыства шубраўдэў. Уваходзілі ў яго, напэўна, самыя разумныя сілы былога ВКЛ — прыхільнікі асветы і швэрозасці, вызваленцы сялян з прыгоно, выкрывальнікі заган тагачаснага грамадства. Рупарам аб’яднанні стала заакамітая газета Wiadomości Wlkowce (“Вулічынны навіны”). Публікацыя ў асноўным апісвалі ўнутрыня справы зямель ранейшага ВКЛ. Таму паякі дэкаралі лініваць, што тыя “больш клопатыця, каб іх разумелі ў Вільні, чым у Варшаве”. У суботу 3 (15) верасня 1821 года выхадзіць “арговы выпуск (№ 248), цалкам прысвечаны крытычымм рэзавгам пра трагедыю “Нарымонт”. Праўда, першая з чатырох старонак — меркаванне анімама аб месцы жанчынаў ў грамадстве. Потыяды выкладзены, скажам, кансерватыўныя (у двух словах — жанчыне належыць не філасарфават, а займацца хатняй гаспадаркай). Далей аўтар разбірае “Нарымонта” на вясце літаратурны трапіў у заблытаннія палітычна-асабістыя абставіны. За-вяршаецца матэрыял “закамуфіраванай” пагрозай “пакараць” Урублеўскую, якая плануе штогод выдаваць па-добныя работы. Жорстка крытыка ад та-

ямніч асобы (напэўна, Тэжля ведала яе імя), пагроза ці якая іншая прычына — так ці інакш, у выніку паэтка спыніла друк сваіх твораў. Але ці перастала іх пісаць?

Лічым, што анімаім — азіні з піянераў беларускага рамантызму, экстраадарынарны прафесар Віленскага ўніверсітэта, літаратуразнавец Лявон Бароўскі (1784—1846). Сярод яго прац ёсьць “Uwagi nad rozszd i muzyką” (1820). Гэтыя прадаўці “аічычнай шляхты яшчэ заўважваюць “адкрыццямі” Алама Мішкевіча: Бароўскі часткі будучага вялікага паэты і першым назваў яго “тэній”.

ЗАХАВАНЬЦА

Тут, каб абараніць гонар літаратаркі, трэба згадаць імя цензора, які прапусціў у друк трагедыю кнігу Урублеўскай (і які, дарчы, даваў дазвол на выхад “Навін”). Гэта кеёнд-піяр Філіп Галанскі (1753—1824) — гэрартык літаратуры і крытык, перакладчык, публіцыст, педагог, некалі рэдактар Gazety Narodowej Wileńskiej (1794). Спіс заслуг былога прафесара Галоўняй віленскай школы (пазней — Віленскі ўніверсітэт) уражвае. А сярод навуковых прац урагу прыягваюць O wymowie i prozie (1808), Literatka chińska dla literatek i literatów w Europie... (1810). На гэтым фоне меркаванне Бароўскага выглядае не так аўтарытэнтнае.

ПЭЎНЫ ЎПЛЫЎ

І калі Бароўскі ўчыніў “Нарымонт” абструкцыю, то Мішкевіч паставіўся да трагедыі з большай увагай. Твор аказаву пэўны ўплыў на пошукі вялікім паэтам сваяго шляху — таго, які атрымаў найменне “рамантызм”. Літаратуразнаўцы бачаць у прамах “Грамадзянскі бачаць у прамах “Грамадзянскі” (1823) “Конрад Валенрод” (1824—1828) супадаўці сучасных характарыстык асобных персанажаў Урублеўскай і Мішкевіча. Адам не мог не чыць пра Тэжлю, бо на пазаджыных літаратурнай секцыі Таварыства філарэтаў яе экстравантаннае

жыцьцё было прадметам бурлівага абмеркавання. Мішкевіч павінен быў сутыкацца з прамаі Урублеўскай, што выдалася і прадвалява ў Вільні ў час, калі творца вучыўся на ўніверсітэце. Тэжля таксама не магла не ведаць пра новую зорку беларускага паэтычнага алімпіа. Гэта было б дзіўна для чалавека, які займаўся літаратурнай “трафесіяна”. Да таго ж у 1822-м паліцыскам на першую кнігу паэзіі Алама Мішкевіча выступіла брат Тэжлі Фердынанд Бужымоўскі, прэзідэнт слонімскага суда.

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

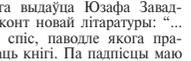
Аб тым, што наша гераіня мела сувязь з Дзісеніччынай, сведчаць два лісты. Азіні, 1815-га, мы згадалі. У другім, датаваным 10 жніўня 1835 (?) года, аўтарка звяртаецца да віленскага выдаўца Юзафа Завадскага наконт новай літаратуры: “... Далучаю да сябе, паводле якога прашу даслаць кнігі. Па паліцысы маю «Шпігана», «Маткіна», а іншыя творы, напісаныя Кутерам; набыла на французскай мове. Але не маю «Чаруўніцы» і «Пінеру»... Азіні мой кузен Тамаш Івашкевіч жадае мець «Стэпы»...” (Івашкевіч з сям’ёй жыў у Дзісне, дзе і памёр у 1855-м). Цікава, што Тэжля ўпамінае і пэаму Джорджа Байрана “Пара”, якую пераклаў Юльян Корсак — былы філарэт з Дзятлаўшчыны (дарчы, твор нядаўна з’явіўся ў продажы). На гэтым сляды Урублеўскай абрываюцца. Ні дзе сканаі і была пахавана, мы не ведаем. Але пошук працягнуць.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Пасля пагрома ад “пінскай шляхты” мы губіваем Урублеўскую з поля зроку на некалькі гадоў. Калі 1830-га ў зборніку палюшкі піяраў выхадзілі аўтаркі “Праэія Яна Аношкі. Памсяротныя выданне”. Дазвол на друк быў атрыманы 14 (28) чэрвеня 1828-га. У прамлове Тэжля піша, што, калі галоў жыўчыў ў Беларускай губерні (Полаччына, Вішэбчына, Магілёўшчына і Гомельшчына), часта чула вершы Яна Аношкі, але пазнаёміцца з ім не мела магчымасці. І вась пасля смерці гэтага аўтара лелепльскія літарыцы і літэраты в Европіе... (1810). На гэтым фоне меркаванне Бароўскага выглядае не так аўтарытэнтнае.

Аб тым, што наша гераіня мела сувязь з Дзісеніччынай, сведчаць два лісты. Азіні, 1815-га, мы згадалі. У другім, датаваным 10 жніўня 1835 (?) года, аўтарка звяртаецца да віленскага выдаўца Юзафа Завадскага наконт новай літаратуры: “... Далучаю да сябе, паводле якога прашу даслаць кнігі. Па паліцысы маю «Шпігана», «Маткіна», а іншыя творы, напісаныя Кутерам; набыла на французскай мове. Але не маю «Чаруўніцы» і «Пінеру»... Азіні мой кузен Тамаш Івашкевіч жадае мець «Стэпы»...” (Івашкевіч з сям’ёй жыў у Дзісне, дзе і памёр у 1855-м). Цікава, што Тэжля ўпамінае і пэаму Джорджа Байрана “Пара”, якую пераклаў Юльян Корсак — былы філарэт з Дзятлаўшчыны (дарчы, твор нядаўна з’явіўся ў продажы). На гэтым сляды Урублеўскай абрываюцца. Ні дзе сканаі і была пахавана, мы не ведаем. Але пошук працягнуць.

Афіша з 24 па 31 студзеня

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

- Пастаянная экспазіцыя.
• Выстава “Лейба Альяраровіч. Да 150-годдзя”. Да 23 лютага.
• Выстава “Страты і вяртанні. Лёс мастацкіх каштоўнасцей Дзяржаўнай карціннай галерэі. 1939—1957”, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 85-годдзя Нацыянальнага мастацкага музея. Да 2 сакавіка.
• Выстава “Расія — Беларусь. Скрыжаванне лёсаў”. Да 31 сакавіка.
• Экспазіцыя “Самыя-самыя...” (6+).
• “Жока колеру зма?” (6+), “Казкі Усходу” (10+), “Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўня мінулых пакаленняў...” (10+), “Тыя можакажы” (16+), “Жанчы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+). Правадзіцца заўсёды.

МІКІСІ П-Н, АСТРАШЫЦКА-ПРАДАВЦІ С/С, В. АНОШКА, ВУЛ. ІАНАНСКІЯ, 176, ТЭЛ.: 8 017 5074468

МУЗЕЙ “ДОМ БАНЬКОВІЧА КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ ХІХ СТ.”

- Пастаянная экспазіцыя.
• Праграма “Кафяныя «пасторкі» шляхецкай сядзібы”. Правадзіцца заўсёды.
• Квэст “Вялічынны старажыталь сядзібы”. Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
• Квэст “Пошукі мінулага”. Правадзіцца заўсёды.
• Экспурсіа “Інтэр’ер шляхецкай сядзібы”. Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
• Экспурсіа “Шлях мастака Валенція Баньковіча”. Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.
• Экспурсіа “Сядзібы партрэт”. Папярэдні запіс. Правадзіцца заўсёды.

МІНСКІ Р-Н, АСТРАШЫЦКА-ПРАДАВЦІ С/С, В. АНОШКА, ВУЛ. ІАНАНСКІЯ, 176, ТЭЛ.: 8 017 5074468

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

- Пастаянная экспазіцыя.
• Выстава “Хронік Музея беларускага народнага мастацтва. 45 гадоў”, прымеркаваная да 45-годдзя з дня адкрыцця філіяла для наведвальнікаў. Да 2 лютага.
• Батлечны спектакль. Правадзіцца заўсёды.
• Майстар-клас “Саломаліценне”. Правадзіцца заўсёды.
• Майстар-клас “Лялька-мотанка”. Правадзіцца заўсёды.
• Майстар-клас “Ткацтва”. Правадзіцца заўсёды.

МІНСКІ Р-Н, АСТРАШЫЦКА-ПРАДАВЦІ С/С, В. АНОШКА, ВУЛ. ІАНАНСКІЯ, 176, ТЭЛ.: 8 017 5074468

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦАКА-БІРУЛІ

- Пастаянная экспазіцыя.
• Art-lectorium “Зразумела мастацтва”. Правадзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

Установа адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў” аб’яўляе конкурс на замшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу.

Старшы выкладчык кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў.
Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўняўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўняўнасць навуковай кваліфікацыі “Даследчык”, вышэйшая адукацыя і наўняўнасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагогаічных, навуковых работнікаў, не меншы як 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы як 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Прафесар кафедры маліонка.
Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя, вучона ступень доктара або кандыдата навук, наўняўнасць навуковых работ або вынаходства, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагогаічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў або спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы як 7 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры тэорыі і практыкі камунікатыўнага дызаіну.
Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўняўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўняўнасць навуковай кваліфікацыі “Даследчык”, вышэйшая адукацыя і наўняўнасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагогаічных, навуковых работнікаў, не меншы як 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы як 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Дактэнт кафедры агульнаадукацыйных дысцыплін.
Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя, вучона ступень доктара або кандыдата навук, наўняўнасць навуковых работ або вынаходства, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагогаічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў або спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы як 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры дадатковай прафесійнай адукацыі.
Кваліфікацыйныя патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўняўнасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўняўнасць навуковай кваліфікацыі “Даследчык”, вышэйшая адукацыя і наўняўнасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагогаічных, навуковых работнікаў, не меншы як 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы як 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.
Тэрмін падачы заяў — азіні месяц з дня апублікавання аб’явы.
Заявы і дакументы падаваць на імя рэктара БДАМ на адрас: 220012 г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, аддзел кадраў; тэлефон: 8 017 3659341.

Конкурс праводзіцца 27.03.2025 года ва ўстанове адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”.

**МАГІЛЁўСЬКІ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Фантастычная камедыя **“Жаніцьба. Фантасмагорыя” (12+)**. Прэмера медыйнага спектакля. **24 студзеня ў 18.30.**
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Дзюймовачка” (0+)**. **25 студзеня ў 12.00.**
- Сцэнічны містэрый у 2 дзеях **“Маленькія трагедыі” (16+)**. Прэмера. **25 студзеня ў 18.30.**
- Чароўная казка **“Марозка” (0+)**. **26 студзеня ў 12.00.**
- Камедыя **“Рамантыкі” (12+)**. **26 студзеня ў 18.30.**
- Сучасныя вадзіві ў 1 дзеі **“Спадары, таварышы, сволачы і дамы” (16+)**. **28 студзеня ў 18.30.**
- Спектакль-канцэрт **“Просто ты умела ждзеш...” (12+)**. Прэмера. **29 студзеня ў 18.30.**
- Экзістэнцыйная камедыя ў 2 дзеях **“Ю” (16+)**. **30 студзеня ў 18.30.**
- Класічная камедыя ў 2 дзеях **“Лес” (12+)**. Прэмера. **31 студзеня ў 18.30.**

УНП 700184059

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ**

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabilet@mail.ru

- Драма **“А зоры тут ціякія” (12+)**. Галоўная сцэна. **24 студзеня ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмыры **“Настрой у стлыі госк” (18+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **24 студзеня ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Дзядзечкаў сон” (16+)**. Прэмера. Галоўная сцэна. **25 студзеня ў 19.00.**
- Музычная камедыя па п’есе У. Галубка ў 2 дзеях **“Пісаравы імяніны” (16+)**. Галоўная сцэна. **26 студзеня ў 19.00.**
- Спектакль **“Двор майго дзяцінства” (12+)**. Камерная сцэна. **28 студзеня ў 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцэна. **29 студзеня ў 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзеях **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. **30 студзеня ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Апошні атракцыён” (16+)**. Галоўная сцэна. **31 студзеня ў 19.00.**

УНП 100377901

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Рамантычны балет у 3 дзеях **“Эсмеральда” (12+)**. **24 студзеня ў 19.00.**
- Опера **“Яўген Анегін” (12+)**. Прэмера. **25 студзеня ў 18.00.**
- Вечар вакальнай музыкі **М. Рымскага-Корсакава (12+)**. Камерная зала імя Л. Александровскай. **26 студзеня ў 18.30.**
- Опера ў 2 дзеях **“Дзікае паляванне караля Стаха” (12+)**. **28 студзеня ў 19.00.**
- Балет у 2 дзеях **“Лебядзінае возера” (12+)**. **29 студзеня ў 19.00.**
- Экскурсія **“Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. **30 студзеня ў 15.30.**
- Опера ў 2 дзеях з пралогам і эпілогам **“Князь Ігар” (12+)**. **30 студзеня ў 19.00.**
- Балет у 3 дзеях **“Дон Кіхот” (12+)**. **31 студзеня ў 19.00.**
- Канцэрт **“Старадаўнія рускія раманы” (12+)**. Камерная зала імя Л. Александровскай. **31 студзеня ў 19.30.**

УНП 191081322

Вялікі тэатр Беларусі

аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантнай пасады па творчай спецыяльнасці **“Загадчык трупы балета”**.

Дадатковая інфармацыя — на сайце **bolshoibelarus.by**.

УНП 191081322

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Экскурсія з элементамі анімацыі **“Тэатралізаваная сустрэча ў рыцарскіх традыцыях”**. 1–2 лютага з 12.00.
 - Часовая экспазіцыя **“Звяжам свет прыгажосцю”**. Калекцыйная зала “Нумізматыка і фалерыстыка”. **Да 26 студзеня.**
 - Экспазіцыя ёланчых цацак і ўпрыгожанняў **“Калі запальваюцца ёлкі”** з прыватнай калекцыі Наталлі Кавалёвай (Віцебск). Малая выставачная зала. **Да 9 лютага.**
 - Экспазіцыйны праект **“Не пакідай мяне, мой светлы сум”** скульптараў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставачная зала. **Да 13 красавіка.**
 - Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара”**. **У складзе пастаяннай экспазіцыі.**
 - Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
 - Виртуальныя выставы: **“Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі”**, **“Перавторанні ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж — здыбтак сусветнай культуры”**, **“Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
 - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.
- Адрэс экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2а)**
- Выстава мастакоў Наталлі Разуменка і Алены Карповіч **“2 Фарба 2”**. **Да 16 сакавіка.**

Ратуша

- Часовая экспазіцыя **“Рэгенерцыя гістарычнай часткі г. Нясвіж. Эфектыўнае гарадское асяроддзе”**. **Да 20 лютага.**

Пастаянныя экспазіцыі

- **Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.**
 - Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
 - Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
 - Сюжэтно-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
 - Гульня-знаёмства **“Музыка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
 - Гульнявая праграма **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).

Пааб’яўнасці па тэлефонах 8 01770 20602,
8 01770 20660 або на сайце **niasvizh.by**.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Караліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст **“Белы слон”**. **25 студзеня ў 15.30.**
- Выстава **“Мастак — кніга — тэкст”**. Творы сучасных графікаў з фондаў музея-запаведніка “Востраў-горад Свяяжск” (Расія). **Да 23 лютага.**
- Экспазіцыя **“Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце”**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСЬ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **“Адзіная памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Аўшвіц. 80 гадоў паміці”**, прысвечаная Міжнароднаму дню памяці ахвяр Халакосту і 80-годдзю вызвалення вязняў нацысцкага лагера Аўшвіц-Асвенцім.

Пааб’яўнасці ў сацыяльных сетках і на сайце **warmuseum.by**.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ
МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада — нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава праект **“Трыяда. Скульптура — архітэктура — горад”**. **Да 2 лютага.**
- Выстава Сяргея Даждзя **“АБСТРАШКА і абстрактная АЗБУКА”**. **Да 2 лютага.**
- Выстава твораў з фондаў НЦСМ **“Цёплыя стасункі”**. **Да 16 лютага.**
- Персанальная выстава Аляксандра Трусойскага **“[Не]ясабістае пытанне”**. **Да 16 лютага.**

УНП 192545414

БЕЛАРУСЬ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Зусім верагоднае здарэнне ў 2 дзеях **“Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку” (3+)**. Глядзельная зала. **25 студзеня ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“Дзіўныя прыгоды мышаняці” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **25 студзеня ў 17.00.**
- Маляўнічая казка ў 1 дзеі **“Як куранятка голас шукала” (0+)**. Фае тэатра. **26 студзеня ў 10.30.**
- Музычная казка ў 2 дзеях **“Даптылівы Слонік” (4+)**. Глядзельная зала. **26 студзеня ў 12.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“У гасцях у Воўжыка і Медзведзяці” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **26 студзеня ў 17.00.**
- Казка-фантазія ў 1 дзеі **“Калія-Маля” (4+)**. Глядзельная зала. **1 лютага ў 11.00.**
- Інтэрактыўна-пазнавальны спектакль у 1 дзеі **“Лячэны карагод” (3+)**. Фае тэатра. **1 лютага ў 17.00.**

УНП 300018689

**Нацыянальны мастацкі музей
Рэспублікі Беларусь**

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,
8 025 6677819.**

УНП 100377771

Карыстаецца стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад “Культуры”!

Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбярэйце самую трапную цытату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

t.me/kultinfra

КУЛЬТУРА

Сайт: **kultura-info.by**
E-mail: **kim@kultura-info.by**

ШТОТЫДНЕВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавельцаў Установа
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”:
Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА
Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага
рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны скаратар —
Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар адрэза —
Віктар ГАУРЫШ.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адрэс: 8 017 2860797.

Паліграфічны індэкс:
63875, 638752, 63879.

у падгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Комплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выданыя)
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы
не рэзюмуюцца
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску
можна ў крамах
“Белдрук”
на пр-це Незалежнасці, 48,
і Пераможаў, 5,
на вул. Лабанка, 2,
Валадарскага, 16,
Няміга, 30, Леніна, 18,
Максіма Багдановіча
(ля прыпынку “Ст. м.
“Няміга”), у падгоддзях
пераходах на плошчы
Перамогі і станцыі метро
“Пятроўчына”.

Падпісана ў друк 23.01.2025
у 16.00. Замова № 54.
Наклад 4185.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»”.
220013, г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

* “Культура”, 2025.

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах
рэкламы.